

GRAPHIA 60/60

PETER KOCÁK

kurátorský príhovor

V tejto divnej dobe šírenia koronavírusu, kedy je väčšina obyvateľov doma alebo sa snaží obmedziť kontakt s okolím, sú možno otázky „na čo je nám výstava?“ a „na čo potrebujeme umenie?“ namieste. Tento čas nás stavia aj pred mnohé iné otázky. Čo je pre nás hodnotné? Čo nás presahuje? A možno tak intuitívne cítime, že práve umenie je jednou z možných odpovedí (hodnôt). Preto vysoko oceňujem aktivitu Univerzitetnej knižnice Prešovskej univerzity pod vedením riaditeľa Ing. Petra Hal'ka, ktorá nás pozýva (pri dodržaní všetkých opatrení) na výstavu Petra Kocáka Graphia 60/60. V tejto knižnici bolo realizovaných mnoho kvalitných výstav a za túto kontinuálnu a zásluhnú prácu jej patrí uznanie.

Dôvod, prečo je potrebné upozorniť na túto výstavu, je jej jedinečnosť, a to po mnohých stránkach. Mnohým Prešovčanom, študentom, kolegom i zberateľom je meno Petra Kocáka dobre známe a jeho grafiky viac-menej poznajú. Čo je teda na tejto výstave výnimočné?

Je častým javom, že kvalitu a vysoko nadaných ľudí nevieme dostatočne oceniť. Mnohé diela, ktoré na tejto výstave máme možnosť vnímať, získali ocenenia na medzinárodných grafických výstavách. Spomeniem len niektoré z najnovších:

- 1. cena za grafiku: Medzinárodná výstava umenia, Bangalore, India, *Znovuzrodenie Venuše*, 2021,
- 2. cena: Medzinárodná výstava exlibris, Trakai, Litva, *Unicorn (The Morning)*, 2020,
- Čestné uznanie: Medzinárodná výstava grafiky, Ostrow Wielkopolski, Poľsko, *A. Dürer*, 2019,
- 1. cena: Medzinárodná výstava grafiky, Barcelona, Španielsko, *Don Quijote*, 2017,

Myslím, že výstavu týchto diel by si veľmi radi pozreli (aj odborníci a zberatelia) kdekolvek na svete!

V dvoch miestnostiach priestoru Univerzitetnej knižnice PU bude mať návštevník výstavy jedinečnú príležitosť žasnúť nad možnosťami grafických techník. Graphia 60/60 predostiera celú krásu grafiky samotnej. V porovnaní s predchádzajúcimi výstavami Peter Kocák teraz stavia do popredia abstraktnú tvorbu. Figurálnosť a motív ženy ustupuje a do popredia vychádza nová poloha umelca, ako ju nepoznáme. Citelné je hlboké ponorenie, mystika, stíšenie, vynechanie nepodstatného, zacielené pozorovanie. Na výstave sú zastúpené klasické grafické techniky, ako suchá ihla, mezzotinta, linoryt a drevorez. Autor nám navyše prezentuje málo známe i autorské techniky, ako hĺbkotlač z maľby karborundovou pastou či „rocker“, ku ktorým sa ešte vrátim.

Suchá ihla. Najprv nás zaujmú Kocákové neznáme abstraktné diela v podobe fragmentov. Vťahujúce a fascinujúce svojou ľahkosťou prevedenia, sviežosťou a kompozíciou sú viac ako rovnocenným partnerom diel podobizní známych skladateľov či cyklu *Sphynx*, kde posúva možnosti tejto techniky za hranicu možného. V súčasnosti už nieto veľa grafikov, ovládajúcich suchú ihlu s takou bravúrou.

V technike mezzotinty nás grafika Petra Kocáka zas vtáhuje do mystického ponoru, zazenu, sleduje svoj vnútorný hlas, ponára sa do hĺbok spánku či sa v *Zahrade ľudských rozkoší* s Hieronymom Boschom zamýšľa nad osudom ľudstva. Toto zamyslenie a tajomnosť napr. v diele *Don Quijot* (štylizovaný autoportrét) či diele *Testament*, sa opakuje ako skrytý motív celej výstavy, a v dielach pre mňa najzaujímavejších. Majstrovstvo autora vyniká v ústrednom diele výstavy *Znovuzrodenie Venuše*. Peter Kocák sa akoby vracia v čase k dielu renesancie, aby nám ho pretvorené sprístupnil. Logá appky facebooku, i rôznych iných známych sociálnych sietí či známa šípka play uprostred diela diváka zneistí. I ruka grafika so šábrom (grafický nástroj) zachytená pri práci v pravom dolnom rohu nás šokuje. Divák akoby cez obrazovku svojho mobilu sleduje autora v čase, ktorý už uplynul. Autor zase sleduje dielo renesančného umelca. Stáva sa tak pomyselným mostom, ktorý dnešný svet spája s humanistickými ideálmi a hodnotami minulosti.

Od tohto diela sa presúvame k prácam inšpirovaným čínskou kaligrafiou, ktorej sa Peter Kocák veľmi sústredene venuje už viac ako 10 rokov. Mnohí asi netušia, že je čestným členom *Čínskeho kaligrafického spolku* a patrí k najznámejším osobnostiam v Európe, zaoberajúcim sa čínskou kaligrafiou. Voľnosť ťahov štetca a dynamika dominuje v takej miere, že zabúdame, že sa stále dívame na grafické diela. Tieto diela sú ako „mentálne zenové záhrady“. Úžasný priestor a štruktúra vrcholí v kaligrafických hĺbkotlačových dielach, vytvorených nie veľmi známou technikou: maľba karborundovým pastóznym médiom, následne vytlačeným z hĺbky. Tu sa musí oceniť autorova vynaliezavosť a ochota experimentovať u niektorých tradičných grafikov úplne absentujúca. Ďalším posunom od tradičnej grafiky alebo inováciou použitia nástroja je autorova novátorská technika „rocker“, ktorú začal používať prednedávnom. Abstraktné diela v tejto technike visia vedľa seba a intenzívne pôsobia na diváka svojou tajomnosťou, hĺbkou a kompozíciou. Rockery pripomínajú kryštály, lúče svetla dopadajúce do temnoty či časti hudobnej kompozície. Rozhodne patria k silným dielam autora.

Výstava sa končí renesančnou, dnes už takmer neznámou kresliarskou technikou silverpoint, čo je kresba strieborným drôtom na špeciálne pripravený podklad na papieri. Týmito delikátnymi kresbami sa uzatvára prehliadka tejto jedinečnej výstavy.

Musím skonštatovať, že táto výstava jedného z našich popredných majstrov grafiky si rozhodne zaslúži nielen záujem širokej verejnosti, ale aj výstavných ustanovizní.

Mgr. art. Zuzana Kaliňaková
Prešov, 20.02.2021